

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Cùm Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

de poſſeſſionis, ſi videlicet duo ſibi poſſeſſionem vindicent, ſed A&tor dicat ſe turbari in poſſeſſione ſua, quam ſaltem animo ſeu ciuilitate adhuc retinet, hoc caſu locus eſt interdicto, *vi poſſidetis*, aut *virobi*, quorum illud pro rebus immobilibus competit, hoc pro mobilibus. §. *Quorum ius*. Inſtit. eod. Vel denique inſtituitur cauſa recuperandæ poſſeſſionis, à qua per vim aliquis deie&ctus eſt, tum locus eſt interdicto *Vnde vi* in rebus immobilibus, *vi bonorum raptorum* in rebus mobilibus. §. *Recuperanda*. inſtit. eod. iuncta gl. *Vide cap. Paſtoralis*. verb. *Quod de h. t.*

2. Adverte 2. Poſſeſſorium & petitorium iudicium duobus modis concurrere poſſunt. 1. Ex parte A&toris, ut in eodem libello ead&mq; actione cumulentur, id verò impoſſibile eſt in interdicto *retinenda*, cum enim A&tor fateatur ſe poſſeſſorem, non poteſt rem petere ſibi dari, ſeu reſtitui; at verò in interdicto *adipiſcendæ* vel recuperandæ fieri id poteſt iuxta reſponſum huius capituli. Et licet teſtes, aliæque probationes ſuper utraque cauſa ſimul examinari & unâ ſententia utraq; cauſa terminari poſſit, atque ordinari ita debeat. c. *Paſtoralis*. c. *Cum dilectus*. h. t. non prohibetur tamen iudex ex juſta cauſa aliter procedere, ut videlicet poſt receptos teſtes ſuper utraque cauſa priùs expediat poſſeſſorium, poſtea progrediatur ad petitorium iudicium. 2. Concurrere poſſunt petitorium & poſſeſſorium ſeiunctim, ut A&tor petente poſſeſſionem, Reus excipiat & obt&dat proprietatem ac Dominium ſibi competere, tum diſtinguendum, vel uterque ait ſe poſſidere, quod accidere poteſt, ſi plures v. g. tanquam hæredes poſſideant caſtrum cum iuribus ad hærentibus, & unus alterum repellere velit, hoc caſu neceſſe eſt iudicium poſſeſſorium priùs ſummariè tractari, atque unum in poſſeſſione collocari, ut appareat quiſnam petitor eſſe debeat, ſeu petitorij iudicii a&tor, iuxta l. *Ordinarij* 13. inſtit. gl. C. *De Rei Vind.* & clariùs in l. *Incerti*. C. *De interdictis*. ubi dicitur: ortâ proprietatis & poſſeſſionis lite, priùs poſſeſſionis decidi oportere queſtion&e, ut ex hoc, ordine facto, de Dominij diſce-

ptatione probationes ab eo qui de poſſeſſione victus eſt, exigantur; vel Reus tantum poſſidet, tum ſi agatur iudicio poſſeſſionis adipiſcendæ, admittitur Reus, ſi probationes competentis ſibi dominij in continentia afferre velit, ut docet gl. in e. 1. verb. *Contentionem*. de reſtitut. ſpol. *Parorm.* hic in fin. Sin autem agatur iudicio recuperandæ contra ſpoliatorem, non admittitur talis exceptio, quia poſſeſſor ante omnia reſtituendus eſt. Arg. l. 3. §. *ibid.* ff. *Ad exhibendum*, & docet *Dinus* in Reg. 73. in 6.

CAPITVLVM III.

Cùm Eccleſia.

PARAPHRASIS.

Vacante Eccleſiâ Sutrinâ Canonici Cathedralis convenientes in unum, præmiſſo ſecundum conſuetudinem hymno: Veni S. Spiritus, Episcopum elegerunt, eumque à ſede Apoſtolica confirmari poſtularunt: ſed Clerici Conventualium Eccleſiarum ſe opponebant, petentes electionem infirmari, quia ipsis renitentibus & exclusis, electio peracta fuerat, cum tamen in Episcoporum electionibus ipsi, & antecessores ipsorum conſueverint intereſſe. Partibus apud ſedem Apoſtolicam conſtitutis, coram auditoribus teſtes utrinque recepti fuerunt, quorum publicatis atteſtationibus, dicebant Canonici intentionem ſuam, quod ad ipſos tantum electio ſpectaret, ſatis probatam eſſe; ſed pars altera dicebat, quod teſtes melius probârint aſſertionem ſuam, videlicet quod ipſi electioni Episcoporum intereſſe deberent, cum atteſtationibus conſtaret, ipſos tribus proximè antecedentibus Episcoporum electionibus unâ cum Cathedralibus interfuiſſe, & vocem actiuam habuiſſe. Innocentius III. examinatis atteſtationibus, deprehendit teſtes à Canonici Cathedralibus productos varios fuiſſe, & coram auditoribus vacillâſſe, imò etiam de negatiuâ quodammodo teſtatos fuiſſe, vi-

se, videlicet jus electionis ita ad Canonicos spectare, ut ad Clericos minimè pertineat: at verò testes Clericorum sufficienter ostendisse, ipsos in trium Episcoporum electionibus adfuisse & suffragiū dedisse; quam ob rem electionem illam, quæ Clericis renitentibus & exclusis facta erat, irritandam esse decreuit, Clericis eam quam ante litem motam habuerant, possessionem restituens. Verùm ulterius considerans Innocentius, quòd in dicta quæstione & altercatione, quidquid juris utraque pars in Electione habebat, videretur deduxisse, quandoquidem civili jure cautum est. *l. Solemus. ff. De judic.* In judicium venire omne id, de quo actum non est, ut non veniret: deinde quòd secundum Canones electio Episcopi ad Canonicos Cathedrales pertineat, nisi speciali consuetudine aliquid obtentum sit; at verò Clerici, tamen si Episcoporum electionibus tertio se interfuisse contenderint, tamen propter temporis brevitatem jus eligendi per præscriptionem non compararint: denique quia Actore non probante, Reus etsi nihil præstiterit, obtinere debet. Propter hæc Innocentius Canonicos à petitione Clericorum absoluit, super jure eligendi, Clericis perpetuum silentium indicens.

SUMMARIUM.

1. *Nomine Conventualium Ecclesiarum etiam Ecclesia collegiata secularium Clericorum veniunt.*
2. *Privatur quasi possessione juris eligendi, qui ad eligendum non admittitur: amittit verò eam, qui ex metu repulsa ferenda non accedit.*
3. *Contempti sive repulsi ab electione, possunt agere ad infirmandam & rescindendam electionem.*
4. *Quædam pro intellectu huius capituli notanda.*
5. *Quanam requirantur ad prescribendum jus eligendi?*
6. *Qui deponunt de negativa facti alicuius, non restringendo ad locum, tempus*

& depositionem hanc, faciunt se suspensos.

7. *Sententia in petitorio lata efficacior est, quam sententia lata in possessorio, & hanc quamvis priorem secundum effectum saepe revocat.*
8. *Quod sub petitione principaliter, vel accessorie comprehendendi potest, id omne ab Actore in iudicium deductum videtur, nisi expresse aliquid exceptum sit.*

Nota I. Etiam si secularium Clericorum Ecclesiæ Collegiata dici possint Conventuales. Communiter tamen nomine Conventualium Ecclesiarum, intelligi solent Regulares, uti *Panorm. hic notat.*

Nota II. Si quis existens in quasi possessione juris eligendi, pro unâ vice non admittitur, seu repulsus sit, censetur possessione privatus, ut hic apparet; sed & amittitur possessio, si quis præ timore ad electionem accedere non sit ausus, vel quia putabat, jus sibi non competere, vel quia credebat, se non admittendum; tunc enim animum possidendi deponit, sine animo autem nec acquiri, nec retineri potest possessio, uti colligitur ex *l. 3. §. Non admittenda. ff. De acquir. possess. Innoc. in c. 2. n. 2. De restitut. in integrum.*

Nota III. Si Capitulares petant electionem Prælati confirmari, contemptus seu repulsus, potest se opponere, petendo, ut infirmetur aut rescindatur, & ad hoc obtinendum, sufficit eum probare, quòd tempore instituendæ electionis, seu congregandi Capituli fuerit in possessione juris eligendi. *Argum. c. Consultationibus. 19. De jure Patronatus, & ex Communi Innoc. hic n. 7.* quia Canonici, & qui Capitulares sunt, non possunt privatâ sua autoritate aliquem possessione sui juris spoliare, uti bene hic *Panorm. n. 57.*

Ceterum pro intellectu huius Capituli, nota, quòd Clerici non tantum contemptum sui persecuti sint ad electionem infirmandam, sed simul petiverint se restitui in possessionem eligendi, atque insuper eum possessorio iudicio recuperandæ adiunxerint & petitorium, quandoquidem inter articulos

los probatorias posuerunt, quod ipsi debeant (de iure) interesse electioni; hoc autem Canonici negarunt, dicendo ad ipsos tantum electionem spectare, ita *gl. hic. verb. spectare*, ubi bene admonet, hos Clericos incaute egisse, quod cum possessorio petitorio cumularint, & ita onus probandi titulum, aut legitimam usucapionem assumpserint, quod prestare non potuerunt; consultius eis fuisset, si solo interdicto recuperanda petiissent se restitui, in possessionem juris eligendi, ita ut cum aliis ad proximam electionem admittendi fuissent; vel saltem probandi onus, videlicet tempus legitimum ad usucapionem completum non esse, in Canonicos reiecerint, & ita admonet Caius Jure Consultus *l. 25. ff. de rei vindicatione*. quod is, qui destinavit rem petere, animadvertere debeat, an aliquo interdicto possit nancisci possessionem, quia longè commodius est, ipsum possidere, & adversarium ad onera petitoris compellere, quàm alio possidente petere.

5 Hoc loco disputari solet, quænam ad jus eligendi usucapiendum requirantur. Resp. In primis requiritur possessio, ut videlicet ad eligendum aliquis cum reliquis admissus sit, tanquam ei jus competat, at verò si ex mera voluntate seu gratiâ Capitulares extraneum admiserint, non inchoatur præscriptio, cum ita admissus, jus eligendi non possideat, quare uniuersim dici solet, quod per gratuitos seu merè voluntarios actus, usucapio non fiat. Sed quid in dubio præsumendum, aliquem ad actum admissum fuisse, ex gratia, an ex debito? bene Resp. *Imola. hic n. 10. Panorm. n. 22.* id ex qualitate actus & circumstantiis arbitrandum esse, nam aliqui actus sunt, qui vix alicui conceduntur ex gratia. v. g. ut extraneus vocem actiuam inter canonicos habeat; & tunc vnus actus sufficiat ad acquirendam possessionem juris eligendi, & usucapionem inchoandam, ut bene hic docet *Imola n. 7.* & sumitur ex *cap. Cum de beneficiis. 5. de Prab. in 6.* alii verò actus sunt, qui alteri solent ex amicitia seu gratiâ concedi, sed non frequenter, tunc non sufficit vnus actus, sed plures requiruntur, ita

ut verisimile sit, alterum exercuisse actum tanquam iure sibi competentem. *argum. l. 1. §. Hoc Interdicto. ff. de itinere actû quo priuato.* Vbi dicitur necessarium esse ut per triginta saltem vnus anni dies aliquis per fundum alienum iuerit aut egerit, ut seruitutem in eo compararit. Alii denique sunt actus, qui etiam frequenter alicui concedi solent ex gratia & beneuolentiâ, tum etiam sæpe repetiti actus non sufficient ad acquirendam possessionem juris, ut si millies aliquis in Monasterium ut hospes susceptus sit, vel ad cænam alicuius vocatus, non idè ei possessio juris acquiritur, præterquam si ex circumstantiis appareat, quod jus sibi aliquod vindicarit, v. g. Episcopus dum Monasterium visitat. Alterum requisitum est, bona fides, ut videlicet electionem cum aliis faciens putet jus sibi competere. Tertium requisitum est, scientia & patientia domini, videlicet in casu nostro Capitularium, qui jus eligendi alteri concedere possint, aut si nolint, eundem ab Electione repellere, nam id generale est, quod ad usucapienda jura, & seruitutes requiratur scientia & patientia Domini *l. 2. junct. gl. verb. sciente ff. de seruitut. Limitari autem id debet I. Nisi aliunde titulus coloratus habeatur, videlicet ab aliquo Tertio, qui bonâ fide putatur tale jus concessisse, aut concedere potuisse; cum tamen non concesserit, aut jus non habuerit concedendi. Limitatur II. Nisi ostendi possit tempus immemorabile, quo aliquis fuerit in possessione pacificâ juris eligendi, nam tanti temporis possessio instar tituli est, ut alio titulo & allegatione tituli opus non sit, dummodo sit capacitas in possidente. *arg. c. Super. de Verborum significatione & l. Hoc iure. 3. §. Aqua ductus ff. de aqua quotid. & ex communi docet. Joan. Andr. Francus. Bald. de præscript. p. 4. principali. par. 2. q. 1. n. 15. Couarr. Reg. Possessor. p. 2. §. 10. n. 2.* Vbi bene monet, nihil obstare, si vnâ cum immemorabili possessione allegetur titulus, neque enim idè pars litigans obligare censetur ad probandum titulum, sed per immemorabilem possessionem probatus censetur, cum hæc habeat præsumptionem tituli,*

tuli seu iustitiæ tituli juxta *cit. d. Aqua du-
Eius. 4.* Requisitum, est decursus temporis
legitimi; sed quantum debet esse hoc tem-
pus in præscriptione juris eligendi? Resp.
Cum Bald. p. 5. princip. q. 8. aut extranei,
seu qui non è Collegio sunt, eligere volunt
exclusis Capitularibus; hoc casu cum jus
commune resistat, requiruntur 40. anni,
cum titulo colorato. v. g. Privilegii Aposto-
lici prætextu; vel tempus immemoriale sine
titulo juxta *c. 1. de Præscript. in 6.* aut ex-
tranei eligere volunt, non exclusis collegia-
tis, tum opus non est titulo, sed sufficere vi-
detur tempus longissimum videlicet 40. an-
norum, tanto enim tempore contra Eccle-
siam circa eiusdem jura præscribitur. *cap. de
quarta. 4. c. Illud. 8. de Præscript. & ita do-
cet gl. hic. verb. Brevitatem. Anton. & Imo-
la. n. 25. Bald. cit. q. 8. Concluf. 1. & 3. con-
tra Panorm. hic. n. 43.* qui titulum requirit,
vel tempus immemoriale. Ratio est, tum
quia agitur de re non gravis præiudicii, tum
quia si rectè attenditur, in hoc casu jus non
resistit seu non prohibet ex concessione ca-
pitularium jus eligendi extraneo compete-
re. Et quæ hic dixi de jure eligendi, ferè
etiam locum habent in præscriptione juris
præsentandi, confirmandi.

6 Nota IV. Testes deponentes de negati-
va alicuius facti, non restricto loco, tempore
& c. faciunt se suspectos, tales erant hi te-
stes, quòd ad Canonicos duntaxat pertineat
jus eligendi; hæc enim depositio implicite
involvit negativam non probabilem, vide-
licet ad alios non pertinere jus eligendi, cum
tamen ex concessione Canonicorum aliòve
jure speciali competere posset, id verò affir-
manti probandum est, non neganti.

7 Nota V. Cum possessorium & petito-
rium simul intentata sunt, licet sententia su-
per possessorio præcedere debeat, potior ta-
men & efficacior est sententia super pro-
prietate, ista enim vincit & superat posses-
sionem, uti expressè habetur in *c. Cum dile-
ctus. 6. h. t.* Exemplum habes hic. Licet enim
in possessorio pro Clericis iudicatum fuerit,
tamen sententia postea lata contra eosdem
in petitorio, secundùm effectum revocat prio-

rem sententiam, quandoquidem Innocen-
tius Clericis silentium super hoc jure in per-
petuum indicit. & hæc est mens *gl. hic. verb.
Reducentes.*

Nota VI. Libellus & petitio Actoris la-
tè explicari debent, ut in iudicium dedu-
xisse videatur omne id, quod sub petitione
principaliter aut accessorie comprehendì po-
test, nisi quidpiam expressè exceptum fuit.
Ita habetur in *l. Solemus*, ubi Bartolus videri
potest. *ff. De iudic.* Ratio reddi debet, ut si
uno iudicio ac sententia tota controversia
expediatur, sæpius litigiis fatigari non sit
opus.

CAPITVLVM IV.

Cum super.

PARAPHRASIS.

Vacante Ecclesia in Bethleem duo in dis-
cordia electi sunt, Subdiaconus Ecclesiæ
Romanæ, & Diaconus sepulchri Domi-
nici. Patriarcha Hierosolymitanus ele-
ctionem Subdiaconi confirmavit, qui ta-
men mox à sæculari potestate deiectus
est & spoliatus episcopatu, quare coram
Innoc. III. egit ex interdicto *unde vi*, seu
iudicio recuperandæ possessionis, & cum
spoliationem probasset, sententialiter re-
stitutus est; verùm quia etiam petitorii
deductum erat in litem, & tam spoliationis,
quàm ipsius electionis quæstio plenè
agitata, atque repertum, viriusque ele-
ctionem minùs canonicam fuisse, idèò,
cum iudex, de quo cognovit, etiam sen-
tentiam ferre debeat, utramque electio-
nem irritam esse Papa decrevit. Pro in-
tellectu huius, imprimis advertet, id pro-
prium esse rerum incorporalium, videli-
cet jurium ac servitutum, ut tamen si ali-
quis in possessione sit, si tamen ab altero
molestetur, petere possit institutâ actione
in rem confessoria declarari sibi jus com-
petere. v. g. pascendi, decimandi, eligen-
di; vel instituta actione in rem negato-
ria, declarari adversario jus nullum com-
petere, idèòque desistere debere, uti ha-
betur